

lletres

La llengua al sexe

Bocavulvari eròtic de la llengua catalana de Pep Vila

El lector català no sol fruir gaire sovint amb llibres que alhora són rics, enriquits i enriquidors. El cas del *Bocavulvari eròtic de la llengua catalana*, de Pep Vila (Celrà, 1952), n'és un exemple: el volum, prorrogat per Pere Gimferrer, documenta i endreça tant el lèxic com les locucions sexuals (i escatològiques) catalanes des de la lírica provençal del segle xv (i el deute amb l'amor cortès) fins a mitjan segle xx (i les revistes satíriques), i atorga un espai força representatiu al barroc.

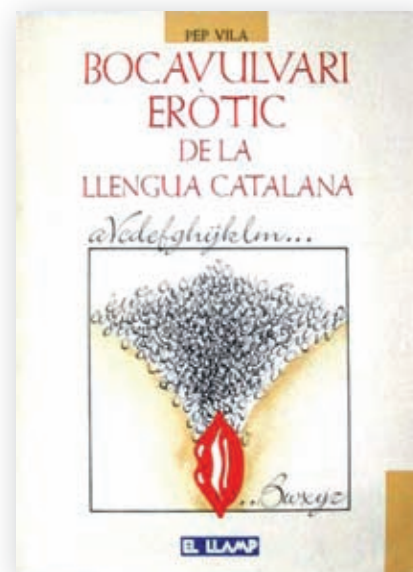
ANNA CARRERAS > TEXT

Corregint i ampliant l'edició en dos volums que ja van aparèixer al mercat els anys 1987 i 1990, respectivament, aquest *Bocavulvari* no es limita a un llistat soporífer de mots i expressions amb les seves corresponents definicions acadèmiques, sinó que s'expandeix cap als símls, les metàfores, els textos i les imatges de la cultura eròtica catalana. Enfortit amb un estudi preliminar (preliminar és seduir) i una pròdiga antologia de textos seleccionats a partir de l'obra dels autors catalans més agosarats (poetes, narradors i dramaturgs) el *Bocavulvari* és un llibre que refresca la idea que el lector pot tenir del català literari en termes de sexualitat i de la història del seu llenguatge i de la sociolingüística que fomenta.

L'eroticisme (del grec *ἔρως* - desig) explora les relacions sexuals, però no només en el seu vessant més físic o carnal, sinó també des de totes les seves projec-

cions mentals i emocionals. L'amor, per tant, entès com a afecte cap a una altra persona, també participa de l'erotisme. L'amor és un sentiment, com l'odi, la vergonya o la compassió. Com la por, la confiança i l'avorrimment. Pere Gimferrer insta encertadament el lector a llegir el *Bocavulvari* com un llibre de poesia que remena els «avencs de l'obscenitat». I és que una de les concessions del volum ha estat la magnanimitat del filòleg Pep Vila a l'hora de seleccionar els registres: tant el pla literari i culte de l'escriptura com el pla col·loquial i argòtic de la llengua parlada tenen un forat dins d'aquesta antologia del saber libidinós. Renecs, blasfèmies, jocs, cançons, acudits, endevinalles, onomatopeies, refranys,

El *Bocavulvari* s'expandeix cap als símls, les metàfores, els textos i les imatges de la cultura eròtica catalana

>> *Bocavulvari eròtic de la llengua catalana*, de Pep Vila. Primer volum de l'edició de 1987.

eufemismes, tabús, ironies —de regust masclista i misogin en molts casos—, que serveixen per capir la influència cada cop més acusada de la llengua espanyola en el nostre patrimoni lèxic, en aquesta avinentesa, sexual. La llengua

QRDG 137 ELS SENTITS D'EROS

sempre és un reflex dels canvis socials i culturals que pateix una comunitat.

Cal ser conscient que, en els temps que corren, un llibre escrit per salvar la llengua és un regal digne d'agrair, però també representa un pas endavant cap a la llibertat. I si el que fa és defensar la part més indecent i més prohibida del nostre imaginari col·lectiu, encara més. No portem massa temps claudestinitzant el plaer, silenciament el comportament dels cossos en la intimitat i parlant de sexe més enllà de valorar-ne la seva funció reproductora? El sexe és lúdic, divertit i sa. Supera les censures absurdes i es riu dels càstigs. Transgredir és provocar i, en conseqüència, crear mons nous, però en una societat com la catalana (filla d'Occident), «el sagrat i la sexualitat sempre han estat incompatibles». Si llegim el *Càntic dels Càntics*, malgrat que sembli una paradoxa, conclourem que els dos termes són exactament una mateixa cosa: la via més idònia d'accés a l'absolut. La concupiscència ha estat mal vista, s'ha penalitzat i ha estat analitzada des

>> *Escena eròtica en una casa de Pompeia.*

d'un punt de vista excessivament racional o, pitjor, científic. Actualment, la dona ja no és el dimoni com en temps de Villena. Coneixem els perills de la mala praxi sexual, i la carnalitat de les paraules forma part de la nostra quotidianitat, sense vergonyes ni faltes als manaments divins (el 6 i el 9, com no podia ser d'altra manera). Afortunadament tot comença a ser normal, natural, imaginatiu i lliure.

El trajecte que segueix el *Bocavulvari eròtic de la llengua catalana* és llarg però no resulta fatigós, i permet

En els temps que corren, un llibre escrit per salvar la llengua és un regal digne d'agrair, però també representa un pas endavant cap a la llibertat

>> *Bocavulvari eròtic de la llengua catalana, de Pep Vila. Curbet Edicions. 2012.*

gaudir de cada indret del paisatge. Són quasi vuit-centes pàgines que entren sense vaselina. El lector aprèn, riu, descobreix, contrasta, al·lucina i torna a riure. Assistim a l'alliberament dels mots i dels sentits a través de l'humor: Freud ja va descobrir en el seu llibre *L'acudit i la seva relació amb l'inconscient* com aquest és un camí indirecte,

>> *Escena nupcial de Niccolò di Segna.*

socialment acceptat, per exterioritzar l'agressivitat i la sexualitat. Amb els acudits, sobretot els «verds», expressem temes que habitualment reprimim. Però la carn vol carn, deia Ausiàs March, i això no es pot contradir. Calidoscopi de clixés i creences que ajuden, en definitiva, a fer un pas més cap a la comprensió de la laberíntica i contradictòria condició humana, que no només viu de metafísics i teòlegs sinó d'instints i passions. Una natura catalana, en aquest cas: els homes i les dones catalans tenim una psicologia sexual pròpia i intransferible. Ras i curt: estimem i cardem en un català gens eixut. I no volem interferències.

El diccionari

La pluralitat d'estructures del *Bocavulvari* afecta diversos estrats, i es vinculen els uns amb els altres com els versos en un poema. L'acte sexual («aferrar un bolero», «apagar el ciri», «esmolat el bessó», «passar el rosari»), els òrgans sexuals masculins i femenins («aixeta», «frare», «santa clara» / «betlem», «llesca», «trona»), els annexos (pubis, llavis, anus, pits, testicles), les fases del coit (des del desig i l'ardor fins a l'orgasme), la preparació i la consumació (carícies, postures), els argu-

ments complementaris (masturbació, coit anal), l'atzar (*coitus interruptus*, venèries, infidelitat, menstruació) i la prostitució són els camps semàntics que Pep Vila ha explorat per treure'n tot el suc. És interessant saber que el membre viril es reconeix a partir de símbols (peix, ocell, eines, embotits, vegetals, fruites, armes i instruments musicals, mentre que el sexe femení es transfigura quasi teatralment en esclertes, forats, gàbies, hostals i coves. I és que, tal com planteja Pep Vila en un dels dos pròlegs inserits en aquesta edició, «l'estudi de tota aquesta sim-

El vocabulari pròpiament dit regala expressions que són autèntics tresors: «acabar els torrons» (quan un home ha perdut la virior) o «dur panses aferrades a la cotorra» (tenir una malaltia venèria)

bologia gairebé mereixeria l'ajut i la interpretació de la psicoanàlisi com a ciència auxiliar».

El vocabulari pròpiament dit (en ordre alfabètic i situat al centre del llibre, entre els pròlegs explicatius i l'apèndix i el lèxic de la sexualitat) regala expressions que són autèntics tresors: «acabar els torrons» (quan un home ha perdut la virior), «dur panses aferrades a la cotorra» (tenir una malaltia venèria), «endreçar canaris» (deixar-se penetrar), «perdre el fil» (llevar la virginitat). No es pot obviar, tampoc, la banda contrària; aquells mots i locucions precisos, directes i durs que són el que semblen i que sobten per la seva mateixa transparència. És el cas d'«afollar» (avortar), «desenfornar» (parir), «motllo de fer pets» (cul), «rotar per lo traser» (fer pets). Entremig, un doble grup que es complementa: d'una banda, la gran colla de paraules que tenen, a banda del seu significat estàndard, una accepció eròtica: «ensopegar» (quedar-se embarassada), «porta falsa» i «teulà de ponent» (cul), «premsa corcada» (no surt semen), «rasclar» (festejar a Vic), «soldar» (desflorar). I, de l'altra, mots que sense cap significació sexual tenen un significat (forma) amb deixos lúbrics i que provoquen riallades espontànies: «inflaconys» (peix de Sant Feliu de Guíxols), «llepaculs» (persona servil), «pixafreda» (home irresolut), «salta-en-cony» (peix menorquí). Curiosament, el terme més equitatiu és l'últim del diccionari: «xurro», metàfora tant del membre viril com el sexe de la dona.

La sexualitat és una manifestació bàsica en la configuració de l'ésser humà. Diuen que el sexe mou el món, a dia d'avui. La via digital i la publicitat han obert l'accés al sexe d'una guisa fins i tot excessiva. Pep Vila ha portat el sexe al cervell i l'ha fet procrear: la seva tasca ha estat laboriosa, i això es nota en el fecund resultat final. El *Bocavulvari eròtic de la llengua catalana* destrossa allò tan nostrat d'«a l'estiu, tota cuca viu». A casa nostra, les cuques viuen tot l'any.

Anna Carreras és escriptora.